

SOCIALE BEWOGENHEID VAN VINCENT VAN GOGH

Eenakter voor jongeren met muziek

door

ALPHONS GRAAFSMA

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **SOCIALE BEWOGENHEID VAN VINCENT VAN GOGH** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **ALPHONS GRAAFSMA** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2001 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **4** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

Woord vooraf

Het leven van Vincent van Gogh is uitermate veelzijdig en boeiend. Over zijn leven heb ik een toneeltekst geschreven, die deels gesproken, deels gezongen en / of gedanst kan worden. Deze tekst is aanzet tot een musical.

Dit leven van Vincent heb ik vanuit verschillende aspecten beschreven. Maar er is zo veel meer dan de relatie met zijn broer, zijn verlangen naar duurzame liefde, zijn begaan zijn met het lot van armen en verdrukten, zijn werk als schilder of zijn zelf gekozen dood. Ik heb gezocht naar wat bij elkaar paste en zo ben ik gekomen tot een vijftal aspecten die - zo hoop ik - iets van het veelzijdige en boeiende van de persoon Vincent van Gogh zichtbaar maken. Dat zijn: de sociale bewogenheid van Van Gogh (waarin de relatie met zijn ouders, zijn keuze om dominee te worden, zijn verblijf in de Borinage, zijn keuze voor de schilderkunst) de machteloosheid van Van Gogh tot een duurzame liefdesrelatie (waarin aangegeven waarom het met geen van zijn vijf geliefden iets werd) het verblijf van Van Gogh in Parijs (waarvoor de brieven aan zijn broer Theo ontbreken en waarin ik een logische verklaring moest vinden voor zijn vertrek naar Arles) de tijd in Arles (waarin hij als wegbereider van de nieuwe kunst als een bezetene werkte en waarin hij tijdens een ruzie met zijn vriend Paul Gauguin een stukje van zijn oor afsneed) de dood van Van Gogh (waarin eerst zijn 'gekke' vrienden in het gesticht te Saint-Rémy op zijn beroemdheid vooruit lopen, voordat hij vervolgens vertrekt naar Auvers-sur-Oise om er te sterven)

De figuur van zijn broer Theo heb ik geïnterpreteerd als Vincents tweede ik, zijn geweten. Theo's geschreven reactie op de vele brieven van Vincent ontbreekt. Vincents brieven worden daardoor een soort 'monologue interieur'. Theo komt in mijn tekst alleen voor in Vincents Parijse tijd en in Auverssur-Oise. Pas in die laatste plaats krijgt hij - als Vincent al overleden is - 'eigen' tekst.

Deze vijf aspecten zijn vijf eenakters geworden. Als toneelspel situeerde ik deze elk op een voor- en achterplan ten behoeve van de mise en scène. Ook staat elk van deze eenakters op zichzelf. Zeker voor schooltoneel lijkt mij dat verantwoord: de overvloed en rijkdom van Vincents leven wordt daarmee teruggebracht tot een maat die de middelbare school van vandaag aankan. Afhankelijk van wat een toneelgroep wil kan deze kiezen voor de opvoering van een, twee of meer van deze eenakters.

Voor elk van deze eenakters geldt ook dat er naast toneelspel

ruime mogelijkheid bestaat voor dans en zang. De muziek voor de liedteksten ontbreekt; ik ben geen musicus. Een suggestie in deze: de liederen kunnen ten gehore gebracht worden, gezongen of gesproken, onder begeleiding bijvoorbeeld van zelf uitgezochte (disco)muziek. Ook voor de verschillende dansen kan men zelf de bijpassende muziek uitzoeken. De creativiteit van de regisseur (en acteurs) is in dezen essentieel.

Het lijkt me verder ook goed mogelijk om bij bepaalde scènes en / of dansen gebruik te maken van lichteffecten en te werken met stroboscooplampen. Tenslotte: als Vincent óp het toneel schildert, kan men hem dat laten doen door reproducties van de betreffende schilderijen vooraf met een dun laagje stof te bedekken. Als 'Vincent' daar met een kwast overheen gaat, veegt die kwast het stoflaagje weg zodat het publiek het schilderij ziet 'ontstaan'. Ook kan men gebruik maken van dia's die op zwart gaas geprojecteerd worden.

Ik hoop in ieder geval dat mijn keuze voor vijf verschillende eenakters velen ertoe zal brengen een of meer facetten van het leven van Vincent van Gogh op de planken te brengen.

Alphons Graafsma

PERSONEN:

Vincent - schilder, 35 /37 jaar

Vincent - schilder, 30 jaar

Vader van Gogh

Moeder van Gogh

Oppasser

Monsieur Roulin - entrepreneur des postes en vriend van Vincent

Figuranten - Danseressen, dansers, zangeressen en zangers

DECOR:

Het toneel is de achterkant van het gesticht te Saint-Rémy. Minstens drie deuren zijn daarin zichtbaar. De tuin is afgezet met palen en met prikkeldraad. De stronk van de wilg op de foto in het Time-Life boek, blz 141, is eveneens aanwezig. Vincents kamer is op de tweede verdieping rechts..

U dient bij uw zaaleigenaar te informeren of de muziekrechten in een totaalcontract worden voldaan. Is dit niet het geval dan dient U contact op te nemen met: BUMA/STEMRA

Als het licht opgaat, staat Vincent op het balkon, een soort tweede plan, de achterkant van het gesticht. Beneden dansen in min of meer uniforme, grijze kledij de patiënten. De muziek is zacht; er is sprake van een min of meer spastisch uitgevoerde dans. Vincent heeft een brief aan Theo in zijn hand en leest.

Vincent: Waarde Theo, Bedankt voor je brief. Ik wilde je zeggen dat ik geloof er goed aan gedaan te hebben hier naar het gesticht te Saint-Rémy te gaan. In de eerste plaats omdat ik nu, hier op deze plaats, de werkelijkheid van het leven van de diverse krankzinnigen zie. De vage vrees, de angst ervoor, ben ik aan het verliezen. Langzamerhand kom ik ertoe krankzinnigheid te beschouwen als een ziekte net als alle andere ziektes...

Roulin: *(spot op Roulin, links voor)* Deze plaats, hier achter mij, is wat minder bekend. Het is het gesticht te Saint-Rémy. Het is een gekkenhuis, maar ook een rustoord. Iedereen zou er zo nu en dan wel eens zijn intrek willen nemen. Al vrij snel na zijn verblijf in het ziekenhuis te Arles is Vincent hierheen getrokken. Hij is niet gek; hij is ziek; hier kan hij tot rust komen. *(spot uit, licht aan. Vincent sluit brief en stopt deze in een enveloppe en brengt hem naar binnen; pakt ezel, schilderkist en schilderij en stelt e. e. a. op het balkon en gaat verder met Souvenir de Mauve, blz 88 Time-Life; de gekken in de tuin dansen steeds dezelfde figuren; Vincent schildert tot de oppasser binnenkomt. Pas als de oppasser uitleg krijgt over het schilderij van de stoel van Gauguin, verandert het pastorale in een verschrikkelijk onweer-muziek!)*

Oppasser: *(klopten komt op het balkon)* Goedenmiddag, mijnheer Van Gogh. De dokter zei me dat U misschien zin had om even naar buiten te gaan.

Vincent: Even nog, dit schilderij is bijna klaar, en dan kunnen we de natuur in. Misschien wilt U die paar schilderijen die binnen tegen de muur staan te drogen, nog even hier buiten neerzetten. *(geschiedt, te weten een portret van Mevrouw Roulin, dat van zijn stoel en dat van de stoel van Gauguin. De oppasser brengt ze zo binnen dat de stoel van Gauguin niet direct zichtbaar is en zet ze tegen de muur)* Dankjewel, ik ben ook net klaar. Kijk, Mevrouw Roulin. Zij is 'berceuse'; het is meer dan een portret.

Oppasser: Hoezo? Ik vind het interessant als U me wat over uw schilderijen vertelt.

Vincent: Dit lijkt een portret van mevrouw Roulin, maar het is geborgenheid.

Oppasser: Het schilderij is dus meer dan wat je ziet.

Vincent: Ja. Als ik de kracht heb om door te gaan, dan zal ik meer portretten maken van de mensen van nu, hier om ons heen. Ik zie in gewone mensen het verdriet waarmee ze moeten leven, het verdriet van deze tijd. Zij zijn de nieuwe heiligen, de werkelijk levende heiligen. *(beiden kijken in stilte naar het schilderij; de dans beneden wordt wat heviger; men voelt dat er wat gaat gebeuren)*

Oppasser: Beelden uw schilderijen altijd meer uit dan wat je ziet? Dit bijvoorbeeld? *(draait schilderij van de stoel van Van Gogh naar het publiek)*

Vincent: Ja, dat ook. Die stoel, dat ben ikzelf. Eenvoudige keukenstoel, schilderkist, pijp, een pakje tabak. Tja, als ik honger heb, steek ik een pijp op. Het helpt tegen de honger. En het verdrijft zwaarmoedige gedachten.

Oppasser: Deze stoel *(draait schilderij van de stoel van Gauguin naar het publiek)* stond dan zeker bij u op de mooie kamer?

Vincent: Neen, dat is de stoel van Gauguin, mijn vriend. In Arles woonde hij bij mij in het gele huis. Gauguin! *(op dit moment breekt er iets in Vincent, de belichting van de oppasser verandert, deze wordt rood en groen; de muziek is als een onweer, met een daverende knal, en Vincent gaat hysterisch verder)* Gauguin, Paul, Gogo, je was weg! Waarom ben je teruggekomen? Ik ben bang voor je! Je bent wèl een duivel, weer een duivel! Je moet dood! *(loopt op de oppasser af en tracht hem te wurgen, beiden vechten, de bewaker rukt zich los en vlucht weg. (Vincent zingt, terwijl de muziek krachtiger wordt en de gekken opgewonden dansen)*

Gauguin, je bent een duivel, een duivel, een duivel!

Gauguin, je bent een duivel, een serpent, een echte Beëlzebub!

(dan breekt de muziek af en verstarren de gekken. Vincent schrikt, wordt a.h.w. wakker en kijkt zoekend, wanhopig om zich heen)

Vincent: Moet het zo gaan? Plotseling bezeten en dan weer normaal. Ik weet dat ik niet lang mag leven! Maar moet het dan nu al gebeuren? Moet ik nu al... *(Vincent grist een paar tubes verf uit zijn kist, knijpt er een leeg in zijn mond, neemt er nog een paar uit de kist en springt over het balkon naar beneden. Beneden knijpt hij een tweede tube leeg in zijn mond leeg. De muziek zet onheilspellend in, jachtig, gehaast. De gekken blijven op hun plaats, gesticuleren alleen maar. Op het balkon verschijnen twee andere oppassers)*

Oppasser2: Hier is hij niet. *(kijkt dan over de rand)* Hij is naar beneden gesprongen. Naar beneden met het dwangbuis! *(de gekken komen in*

beweging en springen / dansen blij om Vincent heen. Oppassers komen te voorschijn en hijsen Vincent in een dwangbuis en nemen hem mee naar binnen =af. De muziek stopt. Links voor in spot verschijnt Roulin; hij zegt)

Roulin: *(hij leest de brief voor die hij in zijn hand heeft)* Beste mijnheer Theo, ik was op bezoek bij Vincent in Saint-Rémy. Hij is helemaal in zichzelf gekeerd. Het spijt me u te moeten zeggen, maar ik geloof dat er niets meer aan te doen is. Het lijkt me dat zijn verstand getroffen is; hij is heel zwak en terneergeslagen. Hij herkende me wel, maar gaf geen teken dat hij blij was mij te zien. Het lijkt wel of hij in een andere wereld leeft. *(licht op Roulin dooft; er zijn nu twee Vincenten. Een 'oude' op het 2e plan en op de voorgrond, 1e plan, de 'jongere' die tegenover zijn vaderstaat)*

Vincent: *(heel begeesterd)* Ja, Pa, ik weet het zeker. ik wil dominee worden net als U. Preken, en dan mensen vertellen hoe ze hun leven kunnen inrichten. In Londen heb ik ook al gepreekt. Ik weet zo zeker dat ik dominee wil worden, net als U, net als al die andere Van Goghs.

Pa: Ik zal m'n best voor je doen, mijn jongen. Moe en ik zijn beiden blij als je eindelijk je bestemming vindt. Maar Vincent, je bent zo fanatiek. Kan het niet wat minder. Het lijkt of je morgen al wilt beginnen.

Vincent: Dat klopt ook, Pa, ik ben zo alleen, ik heb anderen nodig. Daarom ben ik tot alles bereid in ruil voor de warmte van het samen horen, voor solidariteit. Dat is heel bijbels, Pa.

Pa: Ja, mijn jongen. Ik weet het. Maar als je dominee wilt worden, moet je leren en studeren voordat je de praktijk in kunt. *(licht fadet out - Pa naar de achtergrond; Vincent met een aantal boeken en schriften in zijn hand in het midden van het toneel)*

Koor en dansers: *(dans rond Vincent als in een schoolklas met meester en al)*

Wie hier leert voor dominee,
Moet studeren, steeds studeren,
Wie hier leert voor dominee
Wordt Gods eigen attaché.

Refrein: *(met een knipoog naar Jacques Brel)*

Amo, amas, amat, amamus, amis amant!
Maar amare is beminnen,
Zonder God kun je niet minnen;
Daarom weer amo amat.
Bevrijd je van je vijgenblad!

Wie Gods dominee wil zijn,
Moet veel leren, steeds veel leren,

Wie Gods dominee wil zijn, Wordt des Heren paladijn.

Refrein:

Amo, amas, amat, amamus, amis amant!
Maar amare is beminnen,
Zonder God kun je niet minnen;
Daarom weer amo amat.
Bevrijd je van je vijgenblad!

Wie hier speelt voor predikant,
Moet acteren, steeds acteren,
Wie hier speelt voor predikant
Wordt Gods eigen figurant.

Refrein:

Amo, amas, amat, amamus, amis amant!
Maar amare is beminnen,
Zonder God kun je niet minnen;
Daarom weer amo amat.
Bevrijd je van je vijgenblad!

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto